

תכנית אב לפיתוח בר קיימא במועצות האזוריות

שיח עמיתים 6

מועצה אזורית לב השרון - 7 ביולי 2008

סיכום המפגש

סיור

השיח נפתח בסיור היכרות עם המועצה המארחת - מועצה אזורית לב השרון. במהלך הסיור הוצגו שלוש דוגמאות לעשייה ייחודית של המועצה ושל האזור בתחום איכות הסביבה וקיימות. **גן ילדים ירוק** במושב עין ורד. זהו אחד משבעת הגנים במועצה אשר קיבלו הסמכה לגן ירוק (שבעה גנים נוספים נמצאים בדרך להסמכה). המשתתפים קיבלו הסבר על פעילות עשירה של הגן בנושאי איכות הסביבה ודרכי הטמעת תפיסת הקיימות בקרב הילדים ודרכם - בקרב ההורים וכלל הקהילה.

אוסף הטרכטורים בעין ורד - האוסף מחווה אכסנייה ביניים עד למעבר לאתר הקבע שמיועד להפוך למזיאון הטרכטורים ותולדות המיכון החקלאי בארץ

ישראל. האוסף כולל מגוון גדול של טרכטורים וציוד חקלאי ישן תוך אחזקתם ושמירה עליהם במטרה לשמר את המסורת החקלאית.

שיקום מזבלה במושב חירות - דוגמא להפיכת מזבלה ישונית לפינת חמד, מקום מפגש ואירועים לרווחת הציבור.

ברכות

את

ארז

חנן

המשתתפים וציין מגמת התרחבות והעמקת תהליך קידום תכניות אב לפיתוח בר קיימא במועצות האזוריות.

- התהליך מתרחב וכולל בתוכו מספר הולך וגובר של מועצות אזוריות.
- הועדה הבינמשרדית פועלת באופן מתמיד להרחבת השותפים למימון ותמיכה מקצועית.

- **מרכז המועצות האזוריות** עוסק בקידום נושא הקיימות ושימור השטחים הפתוחים כאחד הנושאים המרכזיים לדיון ועשייה. לשם כך הוקמה עמותה "ארץ אהבתי" אשר תפעל ליד הועדה לאיכות הסביבה במרכז המועצות האזוריות.

- **מיקי ליפשיץ** מונה למתאם פעילות בנושא הקיימות והשטחים הפתוחים במרכז המועצות האזוריות ובעמותה.

עמיר ריטוב - ראש המועצה האזורית לב השרון הציג את המועצה וסיקר בקצרה פעילות בנושא איכות הסביבה. על רקע בעיות של זיהום והשלכת פסולת במרחב פועלת המועצה במספר מישורים לקידום הנושא, ובין היתר יירוק מוסדות חינוך המועצה (מגני ילדים ועד קרית החינוך דרור), 7 גנים מתוך 35 במועצה, קיבלו תקן גן ירוק. שיקום אתרים על ידי תלמידים, פיתוח פרויקט דגל - דרך הלב (מערך שבילים להולכי רגל ואופניים באורך של 62 ק"מ המקשר בין בתי ספר ומוקדים נוספים במועצה), קורסים של איכות סביבה למגוון קהלי יעד, וקידום תכנית אב לפיתוח בר קיימא אשר הנמצאת בימים אלה בתחילת דרכה. כמו כן מקיימים שת"פ עם קלנסוואה ומוא"ז עמק חפר.

סבב היכרות ועדכון

רונית דוידוביץ - מרטון עדכנה את המשתתפים על פעילות הועדה הבינמשרדית.

- קידום שיתוף פעולה עם משרדים נוספים (תשתיות, שיכון).

- דיווח ביניים של המועצות בפני הועדה - הועדה מקיימת ישיבות מדי רבעון ומזמינה מועצות להציג תהליך הכנת התכנית ולקבל הערות ומשוב "בזמן אמת" מחברי הצוות הבינמשרדי.

- דו"ח התקדמות המועצות 2008 - תיעוד וניתוח ממצאים של קידום התהליך במועצות במהלך השנתיים האחרונות. לשם כך בתקופה הקרובה יקבלו המועצות השותפות כרטיס מידע למילוי - לפירוט התהליך, שלבים מרכזיים ותוצרים עיקריים.

לב השרון - התכנית נמצאת בתחילת הדרך, בחרו יועצים - דר' עמליה רימלט, יוסי עופר ועידית הוד. נמצאים לקראת המפגש השני של ועדת ההיגוי.

מ.מ. זמר - נמצאים בסוף שלב האפיון ותחילת גיבוש הפרויקטים. במסגרת התהליך הובילו תהליך של שיתוף הציבור, פרויקט שיקום שכונות, מחזור פסולת. בתי הספר של יישובי זמר חברים ברשת הירוקה של בתי הספר.

משגב - המועצה נמצאת בשלב יישום והטמעה ומתמקדת כעת בקידום מספר כיוונים מרכזיים בדגש על: שיתוף פעולה ושקיפות, קיימות ושיתוף פעולה עם מגזר ערבי, מחזור וקומפוסטציה של הישבים.

מעלה יוסף - נמצאים בתחילת הדרך, נבחרה חברת יועצים לקידום התכנית (אורבניקס).

מטה אשר - נמצאים בשלב ישום והטמעה. מקדמים מספר פרויקטים ליישום: שיתוף פעולה עם כפר ערבי סביב פרויקט דנון ירוקה, מחזור - הפרדה במקור, הכפלת מרכזי מחזור. בענף החקלאות קידום טיפול במאצרות לצורכי חקלאות ופיזור 70 מתקנים לתנשמות בשטחים חקלאיים. בתחום החינוך- קורס לגננות, העמקת פעילות ירוקה ותכני קיימות במתנ"ס ובבתי ספר.

מגידו - הוכר כמרחב ביוספרי אחד מ-500 בעולם. (בארץ - האתר השני אחרי הכרמל). תהליך התוכנית הסתיים בפברואר. בין הכיוונים הייחודיים בתוכנית: חלוקת מרחב המועצה לשלושה אזורים שונים בעלי הנחיות מסוימות: ליבה, חיץ, מעבר; עומק שיתוף הציבור הנדרש. בתחום הניהול המוניציפאלי - הוקמה המליאה הביוספרית הכוללת בתוכה את מליאת המועצה יחד עם כל בעלי העניין - מודל משילות ייחודי. בתחום החינוך - החלו לקדם תוכנית מערכתית מגני ילדים ועד מבוגרים, כולל חינוך פורמאלי ובלתי פורמאלי. נערך מיפוי וסקר צרכים כפלטפורמה לגיבוש תכנית כוללת. בהמשך יוקם צוות בינתחומי להטמעת תפיסת הקיימות במערכת החינוך.

בני שמעון - כיום עסוקים בסיום תוכנית מתאר לשטחים פתוחים, בין הדברים שנעשו: בי"ס ירוק שנהפך לאתר ביקור, פעילות במרכז מבקרים באתר דודאים.

עמק המעינות (בקעת בית שאן) - נמצאים בסיום שלב האפיון במסגרת קידום תכנית אב כוללת המיועדת להטמיע תפיסת הקיימות כחלק בלתי נפרד מהתכנית. נמצאים לקראת הגדרת מדיניות ותחילת גיבוש התכנית על בסיס דיונים במנהלות מקצועיות - ציבוריות אינטגרטיביות. קיים כיום מתנ"ס ירוק.

עמק יזרעאל - נמצאים בשלב ההטמעה, התהליך הסתיים בשנה שעברה. בתחום החינוך הסביבתי- קיימים בתי ספר וגני ילדים ירוקים, חווה אקולוגית ומקיימת בנהלל. קלטו 3 עובדים ליחידה הסביבתית. מקיימים מפגשים עם פעילי איכות הסביבה ביישובים, ומגבירים פיקוח. פועלים לשמירה על השטחים הפתוחים, מנהלים מאבקים ציבוריים נגד מטרדים פוטנציאליים עם מעורבות הקהילה.

עמק חפר - המועצה משלבת פיתוח בר קיימא בתכנית אב כוללת בשיתוף ציבור רחב. כיום נמצאים בשלב של גיבוש המדיניות ועובדים בחמשה צוותי עבודה עפ"י נושאים מוגדרים. מגישים טיוטא של עקרונות מדיניות לאישור ההנהלה ואחר כך במליאה.

ערבה תיכונה - המתכנן שנבחר הינו חברת "צנובר", התקיימה פגישה ראשונה של וועדת ההיגוי. נמצאים בתוכנית שחק ירוק.

גולן - נושא הסביבה נמצא על סדר היום במערכת החינוך, ארכיאולוגיה, שמירה על אנדרטאות, מוסדות ירוקים. מתמודדים עם מורכבות בשטח שהיא תוצאה של מעורבות מספר גורמים: צבא, תיירים, רשויות דרוזיות, חקלאות נרחבת.

יואב - נבחר יועץ וקיבלה אישורי תקציב להכנת התכנית. בימים אלה נערכת לתחילת העבודה.

זבולון - סיימו את התוכנית באישור המליאה. החלו ליישם פרויקטים.

מנשה - אחרי הפוגה, יחדשו את תהליך התכנון.

שפיר - בתחילת התהליך, הסתיים שלב האפיון, נקבע תאריך למפגש הציבור, דגש על פיתוח כלכלי, הוגדרו נושאים נוספים לטיפול בהמשך.

חבל מודיעין - נכנסת לתהליך. מקיימים בימים אלה הכשרת "החלפת דיסקט", נושא היישום מעסיק את המועצה.

פאנל: מדיניות מעודדת חינוך מקיים

בהנחיית דר' חנה ויניק, מנהל מדע וטכנולוגיה, משרד החינוך

חינוך לקיימות, דר' ליה אטינגר, מרכז השל

דר אטינגר הדגישה חיוניות העלאת מודעות חינוכית - לאור הצורך בשינוי גלובאלי נרחב (www.350.org) ולאור העובדה שאנו לא מצליחים לבלום את התהליך לקראת המשבר. החינוך נדרש לשקף שילוב "ראש - לב - יד" ולעודד פתרונות יצירתיים כדי ליצור עולם בריא וטוב יותר. הכוונה היא לחשוב על פעילות אנושית המתמזגת עם הסביבה וחלק ממנה.

החזון המשותף של משרד החינוך והמשרד להגנת הסביבה, דר' חנה ויניק וזיוית לינדר

הוצגה תוכנית לאומית משותפת למשרד הגנת הסביבה ומשרד החינוך. הוצגו חזון ותוכנית פעולה ב- 3 שלבים עד שנת 2015, שעיקרה: הטמעת נושא של הבנת הסביבה והגנה עליה כתפיסה אשר חודרת אל תוך כל המקצועות ובכל הגילים; פעילות מערכתית בחינוך פורמאלי ובלתי פורמאלי; הגדרת דמות בתוך בי"ס להובלת הנושא.

כמו כן, הוכן מסמך הממפה עקרונות ונושאים שיש לגביהם קונצנזוס בינלאומי. הוכן מסמך מנחה ברמת הוראות כלליות לגבי 5 מקצועות. תוכנית זו עדיין בשלב ההתהוות וכל שנה מתקדמים בנושא ספציפי.

שילוב נושא הקיימות בתוכניות הלימודים במגוון תחומי הלימוד - הצגת קידום הנושא בפעילות פורמלית ובלתי פורמלית של מערכת החינוך, דר' רונית אשכנזי, המינהל למדע וטכנולוגיה, משרד החינוך, זיוית לינדר

הוצג מיפוי עקרונות הקיימות בתוכניות הלימודים, סקירה על פעילות המשרד במועצות אזוריות, כנסים ועוד.

זיוית לינדר: ניכרת מגמה של עשייה מתרחבת במשרדי הממשלה והרחבות של שיתופי פעולה. משרד להגנת הסביבה מנסה, למרות הקשיים, לקדם תמיכות ונעשים מאמצים לקדם את נושא החינוך לקיימות לראש סדר העדיפויות.

הצגת מודלים פועלים בחינוך - שח"ק ירוק ועוד -ישראל ויסנשטרן, החינוך ההתיישבותי, משרד החינוך

הוצגו מודלים בחינוך סביבתי כחינוך ערכי וחשיבות השילוב של לימוד ועשייה. הוצגו קיום של פרויקט שח"ק ירוק.

הערות והצעות:

- קידום החינוך למבוגרים ולגמלאים על בסיס שיתוף פעולה עם מפלגת הגימלאים.
- יצירת מודל של שיתוף הילדים והנוער בקידום נושא הקיימות כחלק מפעילות חינוך כוללת, כמו למשל, באמצעות תכנית "נוער במרכז העיניינים".
- הרחבת מעגל השותפים לעשייה, ובין היתר עם צבא - בכל הקשור לשמירת השטחים הפתוחים וכדומה.

חינוך לקיימות - דוגמאות מהשטח

בהנחיית שושי לוביש - לוי, רכזת שח"ק ירוק

לב השרון - מודל הטמעת חזון הקיימות בקהילה, אפרת שטראוס, רכזת חינוך סביבתי

העבירה סקירה על הנעשה ב-6 השנים שקדמו לתחילת התוכנית.

זבולון - תוכנית אב לפיתוח בר קיימא בדגש על חינוך סביבתי, אריאלה וולק, מנהלת ממחלקת חינוך.

נערך יום עיון למורות לקראת חינוך בר קיימא. התוכנית אושרה על ידי מליאת המועצה. רכזת חינוך לקיימות תחל לעבוד יומיים בשבוע בנושא.

הוצגה סקירה על בתי ספר ירוקים ותוכניות לעתיד.

משגב - מודל של תכנית ליבה לחינוך סביבתי ועשייה בקהילה, תום צור, רכז חינוך וקהילה

גובשה תוכנית כוללת המציגה חזון המועצה ל-10-5 שנים הבאות. קיימים 5 בתי ספר ירוקים ובי"ס בדואי.

תערוכה חינוך לקיימות

תערוכה בנושא המפגש התקיימה לראשונה במסגרת שיח העמיתים ובמסגרתה הוצגו חומרים ע"י מועצות אזוריות וגורמים מגוונים העוסקים בנושא חינוך סביבתי וחינוך לקיימות. בין מציגי התערוכה:

מועצות אזוריות: לב השרון, עמק חפר, ערבה תיכנה

ארגונים וחברות: רשות הטבע והגנים, קק"ל, החברה להגנת הטבע, רשת הירוקה, אקו אושן, המרכז לטיפול ציפורי הבר בחצר הבית, העמותה לקידום החינוך הסביבתי והמחזור בגליל, ספרי היריעה, ראיתי שיחקתי הבנתי

**ניתן לעיין בכל המצגות אשר הוצגו במפגש באתר האינטרנט של
המרכז לקיימות מקומית: www.kayamut.org.il/local**

רשמו: אינה טבק, שלמי עמיר - ד.מ.ר תכנון ופיתוח ערים ואזורים בע"מ